

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av Linköpings
domkyrkopastorats arbete för att skapa
förutsättningar i förskolan för barns språkutveckling i
svenska**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Linköpings domkyrkopastorat. Syftet är att granska kvaliteten i huvudmannens arbete med att ge förskolor förutsättningar att arbeta med och stimulera barns språkutveckling i svenska. Granskningen är särskilt inriktad på huvudmannens arbete gentemot förskolor där annat språk än svenska dominerar. I Linköpings domkyrkopastorat ingår en förskola i granskningen.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bil. 3). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Linköpings domkyrkopastorat i följande utsträckning:

Huvudmannens arbete med att skapa förutsättningar för ett systematiskt språkutvecklande arbete i svenska

Huvudmannen skapar i låg utsträckning förutsättningar för ett systematiskt språkutvecklande arbete i svenska av god kvalitet.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver utveckla arbetet med att systematiskt samla in, sammanställa och analysera relevant information om förskolans språkutvecklande arbete samt använda analysen för att fastställa, följa upp och vid behov utveckla mål för verksamheten inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Huvudmannens arbete för att säkerställa att personalen har tillräcklig kompetens för att kunna stimulera barns språkutveckling i svenska

Huvudmannen arbetar i låg utsträckning med att säkerställa att personalen har tillräcklig kompetens för att kunna stimulera barns språkutveckling i svenska.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver utveckla arbetet med att systematiskt kartlägga och analysera personalens kompetensutvecklingsbehov inom språkutvecklande arbetssätt och svenska språket samt följa upp effekterna av genomförda kompetensutvecklingsinsatser.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **25 mars 2027** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån det/de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2026: 4863) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Huvudmannens arbete med att skapa förutsättningar för ett systematiskt språkutvecklande arbete i svenska

Inom detta område granskas huvudmannens systematiska kvalitetsarbete avseende språkutvecklande arbete i förskola. Området omfattar också hur huvudmannen stöttar rektorn i hur det språkutvecklande arbetet organiseras och genomförs i verksamheten samt vilket avtryck det får i verksamheten.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen skapar i låg utsträckning förutsättningar för ett systematiskt språkutvecklande arbete i svenska av god kvalitet. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med förskolepersonal, rektor och representant för huvudman samt inkommen dokumentation.

Huvudmannens systematiska kvalitetsarbete

Huvudmannen har inte utvecklat ett systematiskt kartläggningsarbete kring det språkutvecklande arbetet och ger inte stöd i det kartläggningsarbete som genomförs på förskolan. Huvudmannen tar del av viss information om förskolornas förutsättningar, bland annat uppgifter om bemanning, andel förskollärare och barngruppernas sammansättning, samt information om verksamheten genom dialog med rektorn och via förskolans kvalitetsarbete. Huvudmannen samlar dock inte systematiskt in information om hur det språkutvecklande arbetet genomförs eller om barnens språkliga utveckling. På förskolenivå kartlägger förskolepersonalen de äldre barnens språkliga medvetenhet och använder resultatet för att planera det fortsatta arbetet. Huvudmannen har dock inte skapat någon struktur för hur resultaten från kartläggningen ska föras vidare och användas i det fortsatta kvalitetsarbetet.

Huvudmannen har satt upp mål för det språkutvecklande arbetet, men målen grundas inte i en analys av tidigare kartläggning av verksamhetens behov. Inför innevarande läsår har huvudmannen beslutat om övergripande mål för förskolorna utifrån det nationella kvalitetssystemet, där ett av målen är att varje barn ska stimuleras i sin språkutveckling i svenska och ges goda möjligheter att utveckla sin förmåga att kommunicera. Målet har därefter förts in i förskolornas systematiska

kvalitetsarbete och förskolepersonalen har fått i uppdrag att konkretisera hur de ska arbeta med målet under terminen. Huvudmannen har däremot inte tidigare haft något särskilt prioriterat utvecklingsområde för det språkutvecklande arbetet och de nya målen bygger inte på en analys av kartläggningar av barnens språkliga utveckling eller av det språkutvecklande arbetet i verksamheten.

Huvudmannen följer inte upp det språkutvecklande arbetet på ett systematiskt sätt eller använder uppföljningar för att utveckla förskolans arbetssätt. Huvudmannen har hittills främst tagit del av övergripande information om verksamheten genom dialog med rektorn och via förskolans kvalitetsarbete. Det har däremot inte funnits någon löpande och systematisk uppföljning av det språkutvecklande arbetet. Huvudmannen har identifierat behov av tydligare ledning och styrning samt formella rutiner för dokumentation och uppföljning på huvudmannanivå. Som en del i detta arbete har huvudmannen förändrat organisationen på huvudmannanivå genom att inrätta ett förskoleutskott för att stärka huvudmannens involvering och systematiska kvalitetsarbete. Huvudmannen har även identifierat behov av att utveckla formella rutiner för dokumentation och uppföljning genom styrkedjan och har inför innevarande läsår infört en ny struktur där förskolepersonalen ska följa upp och analysera hur arbetet svarar mot huvudmannens övergripande mål, där språkutveckling i svenska ingår. Den nya strukturen har dock ännu inte använts av huvudmannen som underlag för att utveckla det språkutvecklande arbetet.

Huvudmannens stöd till rektorn

Huvudmannen ger rektorn ett begränsat stöd i hur det språkutvecklande arbetet organiseras och genomförs i verksamheten. Huvudmannens stöd består främst av ekonomiska förutsättningar och återkommande dialog med rektorn, bland annat i förskoleutskottet, om verksamhetens förutsättningar och behov. När det gäller innehållet i arbetet ger huvudmannen däremot begränsat stöd och det är i stor utsträckning rektorn tillsammans med förskolepersonalen som utformar det språkutvecklande arbetet. Huvudmannen uppmuntrar rektorn att planera för personalens kompetensutveckling och ger organisatoriska förutsättningar för sådana insatser. Något mer konkret stöd för hur det språkutvecklande arbetet ska organiseras och genomföras har däremot inte arbetats fram.

Huvudmannen ger inte rektorn stöd i hur personalen ska arbeta i en flerspråkig miljö eller hur balansen mellan språkutvecklande arbete i svenska respektive modersmål ska hanteras. Huvudmannen har inte tagit fram någon gemensam vägledning, strategi eller annat stöd för hur

förskolepersonalen ska förhålla sig till det tudelade språkutvecklande uppdraget. På förskolenivå finns en praxis att svenska ska användas som gemensamt språk i verksamheten, samtidigt som barnens modersmål uppmuntras i hemmet. Vid behov används dock barnens modersmål för att hjälpa och tolka för barnen och på så sätt stödja deras förståelse. Denna praxis bygger inte på någon vägledning från huvudmannen. Frågor om balansen mellan svenska och modersmål har hittills inte hanterats gemensamt av huvudmannen och rektorn, utan har i stor utsträckning lämnats till förskolepersonalen att hantera i det praktiska arbetet.

Avtryck i förskoleverksamheten

Huvudmannens stöd till förskolan får begränsade avtryck i det språkutvecklande arbetet i svenska i verksamheten. Av intervjuer med förskolläraren och rektorn framgår att det finns ett omfattande språkutvecklande arbete, men att arbetet i stor utsträckning har utvecklats på förskolenivå och bygger på arbetssätt som funnits sedan tidigare. Rektorn beskriver att det språkutvecklande arbetet i stor utsträckning utformas av förskollärarna. Förskolläraren beskriver bland annat att förskolepersonalen arbetar med högläsning och boksamtal, språklekar, ordförråd, bildstöd, tecken som stöd och undervisning i mindre grupper. Rektorn har samtidigt identifierat behov av att tydliggöra och dokumentera det språkutvecklande arbetet samt skapa en gemensam förståelse i arbetslaget för arbetets syfte och mål. Vid tidpunkten för Skolinspektionens granskning hade de förändringar som nyligen införts, bland annat huvudmannens övergripande mål, ännu inte hunnit få avtryck i verksamheten.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver utveckla arbetet med att systematiskt samla in, sammanställa och analysera relevant information om förskolans språkutvecklande arbete samt använda analysen för att fastställa, följa upp och vid behov utveckla mål för verksamheten inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att huvudmannen inte systematiskt samlar in, sammanställer och analyserar information om det språkutvecklande arbetet och barnens språkliga utveckling. På förskolenivå genomförs kartläggningar av de äldre barnens språkliga medvetenhet, men resultaten används främst i förskolepersonalens planering och förs inte

systematiskt vidare för analys på rektors- och huvudmannanivå. De mål som huvudmannen har satt upp för det språkutvecklande arbetet bygger inte heller på en sådan analys, och huvudmannen följer inte upp arbetet på ett sätt som ger underlag för att utveckla verksamheten. Utan ett systematiskt arbete med att samla in, analysera och följa upp relevant information finns en risk att prioriteringar och utvecklingsinsatser inte utgår från barnens och verksamhetens faktiska behov.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen utvecklar sitt systematiska kvalitetsarbete genom att regelbundet samla in, sammanställa och analysera information om förskolans förutsättningar, arbetssätt och resultat, med särskilt fokus på det språkutvecklande arbetet. I detta arbete kan huvudmannen bland annat använda information om barngruppens sammansättning, personalens utbildning och kompetens, hur det språkutvecklande arbetet genomförs samt resultat från de kartläggningar och observationer som redan görs i verksamheten. Genom att analysera sådan information tillsammans kan huvudmannen identifiera styrkor och utvecklingsbehov i det språkutvecklande arbetet och fatta mer välgrundade beslut om prioriterade utvecklingsområden och mål. Huvudmannen behöver därefter följa upp hur det språkutvecklande arbetet utvecklas och använda resultaten som underlag för fortsatt utveckling av verksamheten.

Huvudmannens arbete för att säkerställa att personalen har tillräcklig kompetens för att kunna stimulera barns språkutveckling i svenska

Inom detta område granskas huvudmannens samarbete med rektorn i arbetet både med kompetensförsörjning och med kompetensutveckling. Området omfattar kompetens såväl gällande svenska som språkutvecklande arbetssätt samt förutsättningar för att genomföra och befästa erbjuden kompetensutveckling.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen arbetar i låg utsträckning med att säkerställa att personalen har tillräcklig kompetens för att kunna stimulera barns språkutveckling i svenska. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med förskolepersonal, rektor och representanter för huvudman samt inkommen dokumentation.

Huvudmannens arbete med kompetensförsörjning

Huvudmannen och rektorn har dialog om verksamhetens förutsättningar och behov, men har hittills inte gemensamt analyserat förskolans kompetensförsörjningsbehov på kort och lång sikt. Den förändrade organisationen på huvudmannanivå har skapat tydligare former för dialog mellan huvudmannen och rektorn. Huvudmannen har också viss kännedom om bemanning och personalsituation och bedömer att förskolan är en attraktiv arbetsplats, bland annat utifrån en förhållandevis hög personaltäthet. Huvudmannen har dock uppmärksammat att den granskade förskolan har fler barn per årsarbetare än pastoratets övriga förskolor och för dialog med rektorn om behovet av ökade personalresurser. Förskolan har under senare tid inte haft behov av att rekrytera ny personal. Någon gemensam analys av vilka kompetensförsörjningsbehov som finns framöver har inte genomförts.

Beakta att personalen har tillräckliga kunskaper i svenska vid rekrytering

Huvudmannen säkerställer inte att personalens kunskaper i svenska särskilt beaktas vid rekrytering och följer inte heller systematiskt upp att nyanställd personal har tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna stödja och stimulera barns språkutveckling. Det finns inga uttalade språkkrav eller någon språkpolicy vid anställning och inte heller någon fastställd rutin för att bedöma de sökandes kunskaper i svenska. Det finns inte heller någon särskild struktur för att följa upp nyanställd personals kunskaper i svenska i det dagliga arbetet. Samtidigt har förskolans rekryteringsbehov under

senare tid varit litet, och den nuvarande rektorn har ännu inte behövt genomföra någon rekrytering. Huvudmannen har dock uppmärksammat behovet av en mer systematisk uppföljning av personalens kunskaper i svenska, utan att detta hittills har omsatts i någon struktur eller rutin.

Huvudmannens arbete med kompetensutveckling

Huvudmannen har viss kännedom om personalens kompetens, men gör ingen regelbunden kartläggning av personalens kompetensutvecklingsbehov gällande språkutvecklande arbetssätt och svenska språket och har inte heller genomfört någon kompetensutvecklingsinsats inom dessa områden utifrån identifierade behov och mål. Individuella kompetensutvecklingsbehov identifieras i medarbetarsamtal och förs därefter vidare till huvudmannen. Huvudmannen och rektorn har också dialog om vilka kompetensutvecklingsbehov som finns framöver, men har ännu inte identifierat vilka områden som ska prioriteras och vilka kompetensutvecklingsinsatser som behövs. Huvudmannen skapar samtidigt organisatoriska förutsättningar för kompetensutveckling genom att tid kan avsättas på studiedagar eller genom schemaläggning och användning av vikarier. Eftersom någon aktuell kompetensutvecklingsinsats inom språkutvecklande arbetssätt eller svenska språket inte har genomförts utifrån identifierade behov och mål har huvudmannen inte heller följt upp om sådana insatser har haft avsedd effekt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver utveckla arbetet med att systematiskt kartlägga och analysera personalens kompetensutvecklingsbehov inom språkutvecklande arbetssätt och svenska språket samt följa upp effekterna av genomförda kompetensutvecklingsinsatser.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att huvudmannen saknar ett systematiskt arbetssätt för att kartlägga personalens kompetensutvecklingsbehov inom språkutvecklande arbetssätt och svenska språket. Det innebär att huvudmannen saknar ett samlat underlag för att bedöma vilka kompetensutvecklingsinsatser som behöver prioriteras. Utan ett systematiskt kartlägnings och uppföljningsarbete saknar huvudmannen ett samlat underlag för att fatta välgrundade beslut och stärka kvaliteten i förskolans språkutvecklande arbete.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen tillsammans med rektorn regelbundet kartlägger och analyserar personalens kompetensutvecklingsbehov inom språkutvecklande arbetssätt och svenska språket. Utifrån identifierade behov bör huvudmannen planera kompetensutvecklingsinsatser med tydliga mål och ansvarsfördelning för genomförandet. Huvudmannen bör därefter följa upp om insatserna leder till avsedda förändringar i personalens kunskaper och arbetssätt och använda resultaten som underlag för fortsatt planering av kompetensutvecklingen.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Jenny Bergman Westling

Föredragande

Signerat av: Jenny Bergman Westling

I handläggningen av ärendet har även utredare Fredrik Holmqvist deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Språklagen (2009:600)

Språket i förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet är svenska (10 §). Häre ingår såväl kommunala huvudmän som enskilda huvudmän som bedriver förskola.

Skollagen (2010:800)

Det är huvudmannen som har det yttersta ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med de bestämmelser som gäller för den verksamhet som huvudmannen ansvarar för (2 kap. 8 §).

Det är huvudmannen som ska se till att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de bestämmelser som gäller och att personalen ges möjligheter till kompetensutveckling (2 kap. 34 a §).

Vad gäller förskoleverksamhet specifikt ska huvudmannen se till att barngrupperna i förskolan har en lämplig sammansättning och storlek (8 kap. 8 §).

Vidare ska huvudmannen, med utgångspunkt i att de nationella målen för verksamheten uppfylls, systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. För det fall att det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas (4 kap. 3, 5 och 7 §§).

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2018:50) om läroplanen för förskolan (Lpfö 18 reviderad 2025)

Det framgår av läroplanen att barnen ska erbjudas stimulerande läsmiljöer som skapar intresse och nyfikenhet för såväl skönlitteratur som sakprosa och andra texter. De ska få lyssna till högläsning och ges möjlighet till delaktighet genom att samtala om texter och bilder. Förskolan ska också uppmuntra och ta tillvara barns nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt och barnen ska få utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd samt få möjlighet att leka med ord (1 Förskolans värdegrund och uppdrag, Förskolans uppdrag, språk, kommunikation och skapande)

Det framgår vidare av läroplanen att förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla vissa förmågor:

- förmåga att använda och förstå begrepp, se samband och upptäcka nya sätt att förstå sin omvärld,

- intresse för litteratur, berättelser, bilder och texter samt sin förmåga att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om dessa,
- ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften,
- intresse för bokstäver och för att lära sig läsa samt förståelse för hur skriftspråk och symboler kan användas för att förmedla budskap samt
- utveckla både det svenska språket och sitt modersmål, om barnet har ett annat modersmål än svenska (2.2 Omsorg, utveckling och lärande, Mål).

Det anges vidare i läroplanen att förskollärare ansvarar för att varje barn utmanas och stimuleras i sin språkutveckling och utveckling av kommunikation, samt får förutsättningar att utveckla intresse för såväl skönlitteratur som sakprosa och andra texter. Arbetslaget ska i sin tur stimulera barnens språkutveckling och intresse för läsning (2.2 Omsorg, utveckling och lärande, Riktlinjer)

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektion genomför en granskning av 30 huvudmän runt om i landet. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Linköpings Domkyrkopastorat ingår i granskningen. Skolinspektionen genomförde intervjuer med personal i verksamheten och representanter för Linköpings Domkyrkopastorat den 1 september 2026. Besöket genomfördes av utredarna Jenny Bergman Westling och Fredrik Holmqvist.

Linköpings Domkyrkopastorat är en enskild huvudman som ansvarar för tre förskolor, vilka är belägna i Linköpings kommun. I förskoleverksamheten finns sammanlagt 90 barn. Granskningen omfattar en av förskolorna, där det finns 25 barn. Av dessa har 22 barn ett annat modersmål än svenska. På den granskade förskolan finns två legitimerade förskollärare och tre barnskötare.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En intervju med förskollärare
- En intervju med rektor
- En intervju med representant för huvudmannen.
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från alla huvudmän som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras vårterminen 2027.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Skolinspektionen har av regeringen fått i uppdrag att genomföra en granskning avseende förskolors arbete för att stimulera barns språkutveckling i svenska, med fokus på huvudmannens arbete. Granskningen inriktar sig särskilt mot huvudmän för förskolor där annat språk än svenska dominerar. I förskolan har personalen en bärande roll för barns språkutveckling i svenska, vilket ställer höga krav både på deras egna språkliga resurser och på deras kompetens att leda ett systematiskt språkutvecklande arbete. Forskning visar att långsiktig kompetensutveckling, avsatt tid för personalen för analys och reflektion av det egna arbetet och en engagerad ledning är framgångsfaktorer för att stärka det språkutvecklande arbetet med barnen. Enligt skollagen är huvudmannen övergripande ansvarig för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Fokus för granskningen är således huvudmäns arbete för att skapa förutsättningar i förskolan för barns utveckling i svenska.

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i huvudmännens arbete med att ge förskolor förutsättningar att arbeta med och stimulera barns språkutveckling i svenska. Granskningen ska särskilt inrikta sig på huvudmän för förskolor där annat språk än svenska dominerar. Bedömningarna görs i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier. För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

- I. I vilken utsträckning skapar huvudmannen förutsättningar för ett systematiskt språkutvecklande arbete i svenska av god kvalitet?
- II. I vilken utsträckning är huvudmannens arbete för att säkerställa att personalen har tillräcklig kompetens för att kunna stimulera barns språkutveckling i svenska av god kvalitet?